

Από την κοινωνία του μόχθου στις σοφίας

Στο δρόμο μας όμως προς την Κοινωνία της Γνώσης διαβαίνουμε τώρα έντονα την περίοδο της πληθωριστικής εικόνας και της υπερεπικοινωνίας (κινητά, διαδίκτυο), που μαζικοποιήθηκαν με γρήγορους ρυθμούς. Ο Ψηφιακός κόσμος γιγαντώθηκε και έχει κατακτήσει τη Φωτογραφία και τον Κινηματογράφο. Η σχέση Πληροφορικής και Τέχνης ενισχύεται κάθε μέρα και διαπερνώντας από τη μετάλλαξη της Φωτογραφίας σε ελεγχόμενη Φωτογραφία, του Εικαστικού έργου σε πολυπλοκότερο και κατά βούληση μεταβαλλόμενο Εικαστικό Περιβάλλον και του Κινηματογράφου σε Κόσμο Τρισδιάστατων Αντικειμένων και Προσώπων πλήρως ψηφιοποιημένων καλύπτει όλο το φάσμα του αναγκαίου υπόβαθρου για να προκύψει ο εξατομικευμένος κινηματογράφος μαζικής χρήσης (η λεγόμενη 9η Τέχνη).

Η 9η Τέχνη εξατομικεύει το θέαμα, δίνει στον κάθε άνθρωπο την δυνατότητα να επιλέγει το σενάριο, τους ηθοποιούς ακόμη και από το πραγματικό του συγγενικό περιβάλλον ή τον ίδιο του τον εαυτό, να κτίζει εναλλακτικά σενάρια, να κάνει μίξεις από προϋπάρχοντα έργα με τις ελεγχόμενες επιθυμητές αλλαγές, να αυτοματοποιεί τις αλλαγές στα αντικείμενα και τα πρόσωπα είτε με προδιαγεγραμμένο τρόπο είτε τυχαία. Η 9η Τέχνη δίνει στον εικονικό κόσμο μία ελεγχόμενη μεταβολή ακίνδυνη ή επικίνδυνη, κυρίως όταν αναπαριστά εναλλακτικά σενάρια της πραγματικής ζωής.

Η Κοινωνία της Γνώσης θα ολοκληρωθεί με την πεποίθηση ότι πολλά θέματα της ζωής, της φύσης και γενικά της ύλης θα έχουν εξηγηθεί σε ικανοποιητικό επίπεδο και μετά θα αρχίσει η Κοινωνία της Σοφίας, όπου ο άνθρωπος θα προσπαθεί διαρκώς να καταλάβει τον εαυτό του.

Το παραπάνω κείμενο αποτελεί περίληψη της εισήγησης του προέδρου του τμήματος Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πατρών Αθανάσιου Τσακαλίδη που ανέπτυξε στο πλαίσιο του «Ελεύθερου Βήματος», στο Money Show Πάτρας 2004.

Από την κοινωνία του μόχθου στη κοινωνία της σοφίας

_____ ΤΟΥ ΘΑΝΑΣΗ ΤΣΑΚΑΛΙΔΗ _____

Τα πρώτα τεχνολογικά επιτεύγματα του ανθρώπου είχαν το χαρακτηριστικό ότι προέκυπταν με αρκετά αργούς ρυθμούς και γενικά υπήρχε αρκετός χρόνος για να αποδεχτεί ο άνθρωπος οποιαδήποτε κοινωνική, οικονομική αλλά και πολιτισμική μετάλλαξη που τα συνόδευε. Έτσι η πυρίτιδα, ο ηλεκτρισμός, η ατμομηχανή, οι διάφορες μορφές ενέργειας, η τεχνολογία των μετάλλων, η φωτογραφία, το αυτοκίνητο, ο κινηματογράφος, το αεροπλάνο, το ραδιόφωνο κ.ά. άλλαξαν ριζικά το περιβάλλον στο οποίο δρα ο άνθρωπος τα τελευταία διακόσια χρόνια με βαθμιαίο και ελεγχόμενο ρυθμό, αλλά δεν επηρέασαν δραστικά τον προσωπικό του χρόνο, στον τρόπο που τον διαμορφώνει και τον καταναλώνει.

Το πρώτο ήμισυ του 20ου αιώνα χαρακτηρίστηκε κυρίως από τις χειρονακτικές εργασίες και τη μεγάλη Βιομηχανική επανάσταση. Η ανασφάλεια της επιβίωσης αντιμετωπιζόταν με τον καθημερινό μόχθο για το μεροκάματο (Κοινωνία του Μόχθου) και γενικά η έννοια του ελεύθερου χρόνου ήταν άγνωστη στις μεγάλες κοινωνικές μάζες. Ο μέσος χρόνος ζωής ήταν πολύ μικρότερος από το σημερινό και οι διακοπές ήταν πολυτέλεια για τους λίγους.

Στο δεύτερο ήμισυ του 20ου αιώνα ζήσαμε συνταρακτικές αλλαγές στο χώρο της τεχνολογίας, κυρίως όσον αφορά τον τρόπο αποθήκευσης, επεξεργασίας και διάδοσης της Πληροφορίας και της Εικόνας ιδιαίτερα. Η Τηλεόραση, οι Τεχνολογίες της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών εξελίχθηκαν ραγδαία και επιδρούν συνεχώς δραστικά στον προσωπικό χρόνο του ανθρώπου.

Η Πληροφορική και οι Τηλεπικοινωνίες (οι λεγόμενες Νέες Τεχνολογίες) αναπτύχθηκαν παράλληλα και συνιστούν σήμερα τον ψηφιακό κόσμο καθιερώνοντας μια νέα κοινωνία την «Κοινωνία της Πληροφορίας». Με αυτόν τον όρο εννοούμε το νέο περιβάλλον που αναπτύσσεται και έχει στην ουσία τρεις βασικές συνιστώσες. Πρώτη συνιστώσα είναι το ψηφιακό περιεχόμενο (τα δεδομένα), δεύτερη είναι οι επικοινωνίες και τρίτη η Πληροφορική. Η πρώτη αναφέρεται στο TI, η δεύτερη στο ΠΟΥ και η τρίτη στο ΠΩΣ. Με λίγα λόγια παράγεται πλέον ένα πλήθος ψηφιακών δεδομένων (κείμενα, εικόνες, ήχος), τα οποία πρέπει να σταλούν με ταχύτητες που εκμηδενίζουν τις αποστάσεις και να επεξεργασθούν με τεχνικές που προσομοιάζουν ήδη τις ανθρώπινες πνευματικές διεργασίες. Αναπτύσσεται λοιπόν μια νέα τεχνολογική κοινωνία (Κοινωνία της Πληροφορίας) που χαρακτηρίζεται από την ποιότητα των πληροφοριών που παράγει, από την ταχύτητα ροής τους και από το ρυθμό που μπορεί να τις επεξεργάζεται, να τις αφομοιώνει και να τις εκμεταλλεύεται.

Η Πληροφορική από απλό βοηθητικό εργαλείο απλώθηκε σιγά-σιγά και εξελίχθηκε σε ένα ολοκληρωμένο περιβάλλον εργασίας, ενημέρωσης, επικοινωνίας, εκπαίδευσης και καλλιτεχνικής δημιουργίας. Η ίδια η Πληροφορική αποτελεί μόνη της μία τεράστια αγορά αφεαυτού, αλλά και σαν τεχνολογική ατμόσφαιρα καλύπτει σε όλες τις φάσεις και την κλασσική οικονομία τόσο στη διεκπεραίωση των συναλλαγών όσο και στην παραγωγική διαδικασία. Το πυρίτιο κυριάρχησε σαν πρωτογενές υλικό κατασκευής υπολογιστών και προβλέπεται να αντέξει άλλα πενήντα χρόνια, διότι επιτρέπει την κατασκευή υβριδικών επεξεργαστών, όπου οι διαδρομές μεταγωγής δεδομένων θα έχουν πλάτος μερικών ατόμων.

Για πρώτη φορά στην ιστορία του ανθρώπου βλέπουμε να δέχεται ο άνθρωπος βοήθεια για τις πνευματικές του διεργασίες από τις μηχανές. Ο υπολογιστής αναδείχθηκε σε απαραίτητο εργαλείο για την ολοκλήρωση των πνευματικών του διεργασιών και την αποθήκευση της γνώσης του, καθώς και αναπόσπαστο στοιχείο της επικοινωνίας του. Η μεγάλη ψηφιακή πλατφόρμα που δημιουργήθηκε είναι πλέον κοινή για τις επικοινωνίες, για την εικόνα και για όλες τις υπολογιστικές διεργασίες.

Όσον αφορά το Κοινωνικό γίγνεσθαι, η επανάσταση των επικοινωνιών τόσο σε ταχύτητα όσο και σε ποιότητα πληροφορίας άλλαξε δραστικά την κοινωνική διάσταση του ανθρώπου. Ο χρόνος είναι πλέον ελεγχόμενος και οι αποστάσεις έχουν εκμηδενισθεί. Η ενημέρωση και η λήψη αποφάσεων τόσο σε ατομικό όσο και σε πολιτικό επίπεδο έχουν επηρεασθεί σημαντικά. Το περιστέρι και η άμαξα φθάνουν τώρα σε δευτερόλεπτα στον προορισμό τους και η μετάδοση της είδησης μεταξελίχθηκε σε συζήτηση και συναπόφαση. Η μετάδοση της φωνής και της εικόνας εκτελείται σε αλληλεπιδραστική διάσταση σε μεγάλη μαζικά έκταση και με πολύ φτηνό κόστος. Αναφύεται πλέον ένας νέος όρος τηλεκοινωνισμός, ο οποίος αφορά τον εργαζόμενο που άλλοτε τηλε-εργάζεται στο σπίτι του και άλλοτε εργάζεται στο φυσικό του γραφείο. Φυσικά αυτή η μείξη του χρόνου στο σπίτι και του χρόνου στο γραφείο θα δημιουργήσει νέα κοινωνικά περιβάλλοντα με απρόβλεπτες επιπτώσεις στον ίδιο τον άνθρωπο, αλλά και στην οικογένειά του.

Σύντομα όμως προμηνύεται η εδραίωση της Κοινωνίας της Γνώσης, όπου το κεφάλαιο κάθε οργανισμού θα απαρτίζεται κυρίως από το βάθος γνώσης που διαθέτει και από τον τρόπο που μπορεί να τη διαχειρίζεται και την εκμεταλλεύεται. Στην κοινωνία της γνώσης το κύριο μέλημα θα είναι να υπάρξει ο έλεγχος, η αφομοίωση και γενικά η εκμετάλλευση του κατακλυσμού των καθημερινών πληροφοριών με στόχο την δημιουργία αποθεματικού γνώσης σε επιλεγμένους τομείς. Ο άνθρωπος πλέον εύκολα θα επιλέγει αυτό που θέλει πραγματικά να κατανοήσει σε βάθος.